MERSİN ÜNİVERSİTESİ 1992

33. ULUSAL DİLBİLİM KURULTAYI

09-10 Mayıs 2019
MERSİN

ÖZET KİTAPÇIĞI

dilbilim derneği

2002 MEÜ DİLBİLİM TOPLULUĞU

9 MAYIS 2019 Perşembe

2. OTURUM				
	A SALONU	**B SALONU**	**C SALONU**	**D**
14:30 – 15:00	**YUVARLAK MASA**	*Türkçe Sözlü Söylemde Ödünleme ve İşlevleri* **Derya Aydın G. Songül Ercan** (Sayfa: 27)	*"Muyutçu" mu "muyut satıcısı" mı? Anadilde ve Yabancı Dilde Yeni Sözcük Türetme Tercihleri* **F. Nihan Ketrez** (Sayfa: 33)	
15:00 – 15:30	*Sağır Çocuklarda İşaret ve Konuşulan Dil Edinim Konuları ve Süreçleri* **Kadir Gökgöz A. Sumru Özsoy Hande Sevgi Demet Kayabaşı Samet Demirtaş Gül Yiğit** Sayfa: 115-120	*Çağrı Merkezi Etkileşiminde Operatörlerin Faydalandığı Desenlere Konuşma Çözümlemesi Çerçevesinden Bir Bakış* **Hale Işık Güler Merve Bozbıyık Esranur Efeoğlu** (Sayfa: 29)	*-lAr Biçimbiriminin Çoğulluk Sınırlılığı: Anlambilimsel ve Sözlüksel Bir Yaklaşım* **Furkan Dikmen** (Sayfa: 35)	
15:30 – 16:00		*Türkçede Karşıolgusallık: Korpus Temelli Bir İnceleme* **Melike Üzüm** (Sayfa: 26)	*Türkçede Varoluşsal – lar Eki* **Kadernur Akpınar** (Sayfa: 37)	
16:00 – 16:30	**ARA**			

9 MAYIS 2019 Perşembe

3. OTURUM				
	A SALONU	**B SALONU**	**C SALONU**	**D SALONU**
16:30 – 17:00	**YUVARLAK MASA**	*WALS-Tabanlı Tipolojik Sınıflama Önerisi: Yeniden* **N. Engin Uzun** (Sayfa: 39)	*Türkçe Yazılan Sosyal Bilimler Metinlerinde Değerbiçilmiş Anlam* **Leyla Uzun** (Sayfa: 45)	*Türk Yeraltı Edebiyatında Kabalık ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi* **Suna G. Songül Ercan** (Sayfa: 52)
17:00 – 17:30	*Türkçe'de Konuşmada Uyumun İnşası: İlişki ve Uzlaşımın Sürdürülmesi* **Hale Işık Merve Bozbıyık Esranur Efeoğlu Neşe Güzelşemme Özlem Özbakış** Sayfa: 121-131	*Türkçede İlgi Tümceciklerinin Bilişsel İşlemlenmesi: Olaya İlişkin Beyin Potansiyelleri İncelemesi* **Merve Akyıldız Serkan Şener Çiğdem Ulaşoğlu Mehmet Aygüneş** (Sayfa: 41)	*Türkçe Akademik Metinlerde Kaçınsamalar ile Vurgulayıcıların Kullanımı ve Akademik Yazma* **Özlem Dağ Tarcan** (Sayfa: 47)	*İncelik Kuramı Bağlamında Kültürlerarası İletişimde Özür Dileme Edimi* **Nalan Kızıltan Ömer Saraç Taner Tunç** (Sayfa: 54)
17:30 – 18:00		*Türkçede Katkısız Eylem Et- İçin Kapsayıcı Yapısal Çözümleme* **Furkan Atmaca** (Sayfa: 43)	*Türkçe Akademik Kitap Tanıtım Yazılarının Hamle Yapılanması* **Hamide Çakır Sarı** (Sayfa: 19)	
18:00 – 18:15	**ARA**			
18:15 – 19:15	**DİLBİLİM DERNEĞİ TOPLANTISI**			

Türkçede İlgi Tümceciklerinin Bilişsel İşlemlenmesi: Olaya İlişkin Beyin Potansiyelleri İncelemesi

Merve Akyıldız, Serkan Şener, Çiğdem Ulaşoğlu, Mehmet Aygüneş
Yeditepe Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi
merveakyildiz1@gmail.com, serkan.sener@yahoo.com, cigdemulasoglu@gmail.com, mehmet.aygunes@istanbul.edu.tr

İlgi tümceciklerinin işlemlenmesi ile ilgili çalışmalarda Nesne İlgi Tümceciklerinin (NİT), Özne İlgi Tümceciklerine (ÖİT) göre daha zor işlemlendiğini öne süren görüşün (Just ve diğ., 1996; Ueno, M., & Garnsey, S. M., 2008; Herman ve diğ., 2007; Özge ve diğ., 2010; Kahraman ve diğ., 2010; Kwon ve diğ., 2013) karşısında, tam tersini belirten çalışmalar (Ekmekçi, Ö., 1990; Friederici ve diğ., 2001; Carreiras ve diğ., 2010) da bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı; ÖİT ile NİT işlemlenmesini OİP ile Türkçe üzerinden tartışmaktır.

Çalışmada 32 sağlıklı katılımcı yer almıştır. Her bir katılımcıya hem özne işlevinde hem de nesne işlevinde bulunan ÖİT (Başbakanı alkışlayAN milletvekili bakanı azarladı./ Başbakanı alkışlayAN milletvekilini bakan azarladı.) ve NİT (Başbakanın alkışlaDIĞI milletvekili bakanı azarladı./ Başbakanın alkışlaDIĞI milletvekilini bakan azarladı.) yapıları görsel olarak sunulmuştur.

İstatistiksel analizde Dilbilgisel İşlev (özne işlevi ve nesne işlevi) ×Tümcecik Biçimi (özne ilgi tümceciği ve nesne ilgi tümceciği) × A(nterior)-P(osterior) dağılım (ön alan ve arka alan) × LAT(erizasyon) (sağ ve sol yarıküre) faktörleri kullanılmıştır. ERP verileri ilk zaman penceresinde P200 bileşeninin oluştuğunu ve Dilbilgisel İşlev'in, $F(1,31) = 4.032, p < .05$, ve Tümcecik Biçimleri'nde, $F(1,31) = 10.849$, $p < .01$, anlamlı farklılığın oluştuğunu göstermektedir. İkinci zaman penceresinde LAN bileşeninin gözlemlendiği ve Tümcecik Biçimi $F(1,31) = 5.283$, $p < .05$ ve Dilbilgisel İşlev x Tümcecik Biçimi etkileşiminde $F(1,31) = 5.589$, $p < .05$ anlamlı farklılığın oluştuğu görülmektedir. Son zaman penceresinde ise, geç LAN bileşeninin oluştuğu ve Dilbilgisel İşlev x Tümcecik Biçimi etkileşiminde F (1,31)

= 4.530, $p < .05$ farklılık oluşmaktadır.

Sonuç olarak, Türkçede özne ve nesne ilgi tümceciklerinin işlemlenmesindeki farklılığın head nounda ortaya çıkmaktadır ve bulgular NİT'nin ÖİT'ye göre işlemlenmesinin daha zor olduğunu göstermektedir. Dahası bu çalışma ilgi tümceciklerinin işlemlenmesinin bulundukları işleve duyarlı olabileceğini ortaya koymaktadır. Buna göre, özne işlevinde bulunduğunda ÖİT ile NİT arasında farklılık oluşurken nesne işlevinde bu farklılığın ortadan kalktığı görülmektedir.

Bu araştırma TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir (Proje No:218S242)